

ประเด็น เศรษฐกิจ ฉบับที่ C50 22 ตุลาคม 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ปัญหาค่าไฟของไทย	การปฏิรูปค่าไฟไทยภายใต้นโยบาย Quick Big Win
ประเด็นสำคัญ	- โครงสร้างพลังงานไทย - การเปรียบเทียบราคาค่าไฟในอาเซียน - การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างเศรษฐกิจ - การเมืองพลังงานไทย - ทำไมทุกรัฐบาลแก้ไขไม่ได้ในเชิงระบบ - นโยบายพลังงานของรัฐบาลใหม่ ปี 2025 - บทสรุปเชิงยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพลังงานไทย

ในยุคที่โลกกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ “เศรษฐกิจพลังงานใหม่” (New Energy Economy) การเข้าถึงพลังงานในราคายุติธรรมได้กลายเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญของความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจและศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ปัญหาค่าไฟฟ้าของไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาไม่ใช่เรื่องเล็ก หากแต่สะท้อนความบกพร่องเชิงโครงสร้างของระบบพลังงานที่ฝังรากลึกมานาน ทั้งในด้านเทคนิค เศรษฐศาสตร์ และการเมือง

ประเทศไทยเคยเป็นหนึ่งในประเทศที่มี **ระบบไฟฟ้ามั่นคงที่สุด** ในภูมิภาคอาเซียน ด้วยกำลังผลิตเพียงพอและการบริหารจัดการโดยรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ แต่เมื่อเศรษฐกิจเริ่มเปิดเสรีและโลกหันสู่พลังงานหมุนเวียน ระบบที่เคยถูกมองว่า “มั่นคง” กลับกลายเป็น “เทอะทะและไม่ยืดหยุ่น” ต้นทุนการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าในประเทศไทยจึงสูงกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งจากภาระสัญญาเดิมกับผู้ผลิตเอกชน ราคาก๊าซธรรมชาตินำเข้า และโครงสร้างตลาดที่ขาดการแข่งขัน

ในระดับมหภาค พลังงานไฟฟ้าคือหนึ่งในตัวแปรหลักของระบบเศรษฐกิจ เพราะเกี่ยวพันกับทั้งภาคอุตสาหกรรม ครุภัณฑ์ และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ประเทศที่มีค่าไฟต่ำและเสถียรย่อมมีความได้เปรียบเชิงโครงสร้างในการดึงดูดทุนและสร้างการจ้างงาน ขณะที่ประเทศที่ต้นทุนพลังงานสูงจะเผชิญแรงกดดันด้านค่าครองชีพ การแข่งขัน และอัตราเงินเฟ้อโดยตรง

สำหรับประเทศไทย ปัญหาค่าไฟฟ้าได้กลายเป็น “วงจรซ้ำซาก” ที่ทุกรัฐบาลต้องเผชิญ เมื่อประชาชนร้องเรียน รัฐบาลก็ตรึงหรือลดค่า Ft ชั่วคราว แต่เมื่อหมดงบประมาณ ราคาก็เด้งกลับขึ้นอีก แล้วภาระนี้ก็ถูกผลักไปยังรอบถัดไปในรูปของ **หนี้สะสม** ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) นี่คือนิสัยนักเศรษฐศาสตร์พลังงาน

เรียกว่า “Populist Energy Management” หรือการบริหารพลังงานแบบประชานิยม ซึ่งแก้เฉพาะหน้าแต่ไม่แตะโครงสร้างจริง

โครงสร้างพลังงานไฟฟ้าของไทยประกอบด้วย **3 องค์กรหลัก** คือ กฟผ. ในฐานะผู้ผลิตและผู้ซื้อไฟหลัก, การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ในฐานะผู้จัดจำหน่าย ซึ่งทั้งหมดดำเนินอยู่ในระบบ “กึ่งผูกขาด” (Quasi-Monopoly) แม้จะเปิดให้

เอกชนผลิตไฟฟ้าในรูปแบบ IPP (Independent Power Producer) และ SPP (Small Power Producer) มาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2542 แต่เอกชนเหล่านี้ยัง **ต้องขายไฟผ่าน กฟผ. เพียงรายเดียว** ไม่มีการแข่งขันด้านราคาในระดับตลาด

ระบบดังกล่าวทำให้ราคาขายปลีกของไฟฟ้าไทยสะท้อน “ต้นทุนรวมของระบบ” มากกว่าต้นทุนของผู้ผลิตรายใดรายหนึ่ง และไม่มีแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับประเทศที่เปิดตลาดเสรีอย่างมาเลเซียหรือเวียดนามที่มีระบบประมูล (Auction-Based System) ซึ่งสามารถลดต้นทุนลงได้

ในส่วนของแหล่งพลังงาน ไทยยังพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเป็นหลักมากกว่า 60–65% ของการผลิตไฟฟ้ารวม ขณะที่ส่วนที่เหลือมาจากถ่านหิน พลังน้ำ และพลังงานหมุนเวียน แม้ก๊าซธรรมชาติจะเป็นเชื้อเพลิงที่สะอาดกว่าถ่านหิน แต่ข้อเสียคือ **ไทยต้องนำเข้ามากขึ้นเรื่อย ๆ** โดยเฉพาะหลังจากแหล่งก๊าซในอ่าวไทยเริ่มลดกำลังผลิตลงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตไฟฟ้าผันผวนตามราคาพลังงานโลกทันทีเมื่อเกิดวิกฤต เช่น สงครามรัสเซีย-ยูเครน หรือความขัดแย้งในตะวันออกกลาง

อีกองค์ประกอบที่ซับซ้อนคือ “ค่า Ft” หรือค่าเชื้อเพลิงปรับตามต้นทุน ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์ถือเป็นกลไกที่ดีในการสะท้อนราคาตลาด แต่ในทางปฏิบัติกลับกลายเป็นเครื่องมือสร้างค่านิยม

เพราะรัฐบาลสามารถชะลอการปรับขึ้น Ft ได้โดยให้งบอุดหนุนจากภาครัฐ ผลคือ **ภาระจริงไม่ได้หายไปแต่ถูกผลักไปยังรอบถัดไป** เกิดหนี้ค้างจ่ายในระบบที่ประชาชนต้องชำระในอนาคต

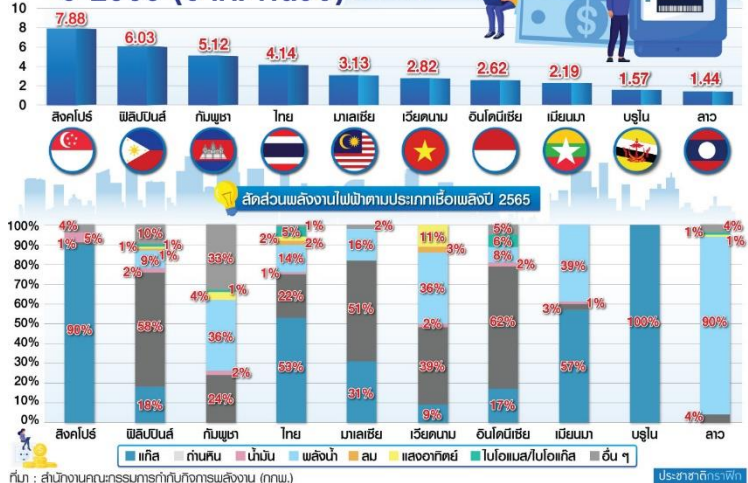
ภายใต้ระบบนี้ ผู้บริโภคจึงไม่มีทางเลือกและไม่มีอำนาจต่อรอง เพราะตลาดไฟฟ้าของไทยไม่ใช่ตลาดเสรี หากแต่เป็น

ระบบกึ่งปิดที่ทุกอย่างสะท้อนต้นทุนของผู้ผลิตและผู้จัดการระบบมากกว่าประสิทธิภาพของการแข่งขัน

เมื่อมองผ่านมิติภูมิภาค อัตราค่าไฟฟ้าของประเทศไทยอยู่ใน **ระดับกลางค่อนข้างสูง** ในกลุ่มอาเซียน โดยข้อมูลจาก ASEAN Centre for Energy และ IEA แสดงว่า ค่าไฟเฉลี่ยของไทยอยู่ที่ 0.11–0.12 ดอลลาร์สหรัฐต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง หรือประมาณ 4.0–4.5 บาทต่อหน่วย ขณะที่ลาวอยู่เพียง 0.04 ดอลลาร์ (ราว 1.4–1.5 บาทต่อหน่วย) และอินโดนีเซีย 0.09 ดอลลาร์ (3.3–3.5 บาทต่อหน่วย) ซึ่งต่ำกว่ามาก สาเหตุสำคัญคือทั้งสองประเทศมีทรัพยากรภายในที่เพียงพอ ลาวมีพลังน้ำมหาศาล ส่วนอินโดนีเซียใช้ถ่านหินในประเทศราคาถูก ในขณะที่ไทยต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติและเชื้อเพลิงอื่นจำนวนมาก

ตรงกันข้าม ประเทศที่มีราคาไฟสูงกว่าไทย เช่น สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ซึ่งอยู่ที่ 0.21–0.236 ดอลลาร์ (7.5–9 บาทต่อหน่วย) ต่างเผชิญข้อจำกัดทรัพยากรภายในเช่นกัน แต่มีการเปิดเสรีพลังงานในระดับที่สูงกว่า ทำให้สามารถแข่งขันด้านประสิทธิภาพและ

เปรียบเทียบค่าไฟฟ้าอาเซียน ปี 2565 (บาท/หน่วย)

เลือกแหล่งพลังงานได้หลากหลายกว่า ไทยจึงอยู่ในตำแหน่งกำกึ่ง มีระบบมั่นคงแต่ขาดความยืดหยุ่น และภาระต้นทุนสะสมอยู่ในทุกขั้นตอนของห่วงโซ่พลังงาน

หากมองในเชิงเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ ค่าไฟฟ้าสำหรับครัวเรือนถือเป็น “ภาษีแฝง” (Implicit Tax) ประเภทหนึ่ง เพราะเป็นต้นทุนที่ทุกครัวเรือนต้องจ่ายโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ยิ่งเมื่อค่าไฟสูงในสัดส่วนของรายได้ ค่า Electricity Burden ก็เพิ่มขึ้น เช่น ในประเทศไทย ครัวเรือนรายได้น้อยมีภาระค่าไฟเฉลี่ยสูงถึง 7–10 % ของรายได้ต่อเดือน ในขณะที่มาเลเซียอยู่ราว 4–5 % และลาวเพียง 3 % แสดงว่าค่าไฟของไทยไม่ได้สะท้อนเพียงต้นทุนพลังงาน แต่ยังสะท้อนความเหลื่อมล้ำของระบบเศรษฐกิจด้วย

สาเหตุสำคัญที่ทำให้โครงสร้างไฟฟ้าไทยซับซ้อนจนไม่สามารถปฏิรูปได้ง่าย เกิดจากการที่ระบบนี้ถูก สร้างขึ้นในยุคที่รัฐมีบทบาทเป็นทั้งผู้ควบคุม ผู้ลงทุน และผู้จัดจำหน่าย ทำให้ระบบพลังงาน

กลายเป็น “เส้นเลือดเศรษฐกิจของรัฐ” ซึ่งแยกออกจาก การเมืองไม่ได้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) มีหน้าที่เป็นทั้งผู้ผลิตรายใหญ่และผู้ซื้อไฟจากเอกชน (ในรูป IPP และ SPP) ก่อนจะขายให้ กฟน. และ กฟภ. ในราคาที่กำหนดจากสูตร **Cost Pass-Through** คือ การส่งผ่านต้นทุนจริงโดยไม่หักกำไร ซึ่งในทางทฤษฎีควรทำให้ระบบโปร่งใส แต่ในทาง

ปฏิบัติกลับสร้าง “กับดักต้นทุนคงที่” (Fixed Cost Trap) ที่ขาดแรงจูงใจในการลดค่าใช้จ่าย

แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) คือเครื่องมือหลักในการกำหนดทิศทางการพลังงานของประเทศในระยะ 15–20 ปี แต่แผนดังกล่าวกลับมีลักษณะ “คาดการณ์อุปสงค์สูงเกินจริง” ทำให้เกิดกำลังผลิตสำรอง (Reserve Margin) มากกว่า 30 % ในขณะที่มาตรฐานสากลอยู่ราว 15 % เท่านั้น กำลังไฟฟ้าที่ไม่ได้ใช้จริงเหล่านี้กลายเป็นต้นทุนคงที่ที่ต้องชำระให้ผู้ผลิตเอกชนตามสัญญา Take-or-Pay กล่าวคือ แม้จะไม่ได้ผลิตไฟจริง รัฐก็ต้องจ่าย “ค่าความพร้อมจ่าย” ให้ครบตามกำลังผลิตที่ตกลงไว้ ซึ่งเป็นต้นทุนแฝงมหาศาลที่ถูกซ่อนอยู่ในบิลค่าไฟของประชาชน

ในเชิงการเมือง ปัญหานี้ยิ่งซับซ้อน เพราะสัญญาซื้อขายไฟฟ้า (PPA) ที่รัฐทำไว้กับเอกชนรายใหญ่ส่วนมากมีอายุยาว 20–25 ปี พร้อมเงื่อนไข “รับประกันผลตอบแทน” (Guaranteed Return) ราว 8–10 % ต่อปี เพื่อจูงใจให้เอกชนลงทุนช่วงหลังวิกฤตต้มยำกุ้ง พ.ศ.2540 แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีผลิตไฟฟ้าราคาถูกลงหลายเท่า ขณะที่รัฐยังต้องจ่ายในอัตราเดิม เพราะสัญญาไม่เปิดช่องให้แก้ไขโดยฝ่ายเดียว การเจรจาปรับลดจึงแทบเป็นไปไม่ได้หากไม่ชดเชยมูลค่ามหาศาล

ความซับซ้อนเชิงกฎหมายเช่นนี้ทำให้ทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารต้อง “ติดล็อกโครงสร้าง” ไม่สามารถลดค่าไฟได้จริง แม้จะมีเจตนาทางการเมือง เนื่องจากการแก้ไขสัญญาอาจกระทบความเชื่อมั่นของนักลงทุนและถูกตีความว่าละเมิดพันธกรณีระหว่างรัฐกับเอกชน

นอกจากนี้ยังมีปัจจัย “โครงสร้างผลประโยชน์ทับซ้อน” (Energy Politics) ที่ซ่อนอยู่ในระบบพลังงานไทย เนื่องจากอุตสาหกรรมนี้มีมูลค่าหลายล้านล้านบาทต่อปี ครอบคลุมตั้งแต่การผลิต การนำเข้าก๊าซ ไปจนถึงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ กลุ่มทุนพลังงานจึงมีบทบาทสูงในการกำหนดทิศทางการนโยบาย การปฏิรูปโครงสร้างพลังงานทุกครั้งจึงเผชิญแรงต้านจากผลประโยชน์ที่สอดประสานระหว่างทุนและระบบราชการ ในแง่พลังงานจึงไม่ใช่เพียง “สินค้าสาธารณะ” แต่คือ “เครื่องมือเชิงอำนาจ” ของรัฐสมัยใหม่

เมื่อเศรษฐกิจการเมืองของพลังงานกลายเป็นกลไกสร้างรายได้ของรัฐและทุน การลดราคาไฟจึงไม่ต่างจากการลดรายได้ของโครงสร้างอำนาจเดิม จึงไม่น่าแปลกที่แม้จะมีการผลักดันโครงการพลังงานสะอาดอย่างต่อเนื่อง แต่ผลประโยชน์หลักก็ยังคง **อยู่ในมือของกลุ่มทุนรายใหญ่** เช่น โซลาร์ฟาร์มที่ถูกเรียกว่า “โครงการชุมชน” แต่ผู้ถือหุ้นแท้จริงกลับเป็นบริษัทพลังงานขนาดใหญ่หรือกองทุนการเงิน

ในเชิงโครงสร้าง ไทยจึงติดอยู่ในกับดัก “**พลังงานสะอาดแต่ไม่เป็นธรรม**” (unequal green transition) กล่าวคือ แม้จะมีเป้าหมายลดคาร์บอนและส่งเสริมพลังงานหมุนเวียน แต่การเข้าถึงเทคโนโลยี สินเชื่อ และสิทธิในการผลิตยังจำกัดอยู่ในกลุ่มทุนขนาดใหญ่ ประชาชนทั่วไปยังเป็นเพียงผู้บริโภค ไม่ใช่ผู้มีส่วนร่วมในระบบพลังงาน

ทั้งหมดนี้ทำให้เห็นว่าปัญหาค่าไฟไทยไม่ใช่เรื่องราคาเชื้อเพลิง แต่เป็น “**โครงสร้างเชิงสถาบัน**” (institutional structure) ที่ผูกพันระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และกฎหมาย ซึ่งทุกรัฐบาลต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

หลังจากที่ประเทศไทยเผชิญปัญหาค่าไฟฟ้าที่สูงและความผันผวนต่อเนื่องมาหลายปี รัฐบาลชุดใหม่ได้แสดงเจตจำนงชัดเจนว่าจะเดินหน้า “**ปฏิรูประบบพลังงานเพื่อประชาชน**” ภายใต้นโยบายเร่งด่วนของคณะกรรมการนโยบายรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ (กรม.เศรษฐกิจ) ที่มีนายอนุทิน ชาญวีรกูล เป็นประธาน โดยได้มีมติเห็นชอบ **3 มาตรการหลักด้านพลังงาน** เพื่อบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนและกระตุ้นเศรษฐกิจตามแนวทาง “**Quick Big Win**” ซึ่งถือเป็น จุดเริ่มต้นสำคัญของการปรับโครงสร้างพลังงานในระดับชุมชนและอุตสาหกรรม

มาตรการแรก คือ **การส่งเสริมพลังงานสะอาดผ่านสามโครงการสำคัญ** ได้แก่ “โซลาร์ฟาร์มชุมชน”, “โซลาร์เพื่อการเกษตร”, และ “โซลาร์รูฟท็อปในครัวเรือน” ซึ่งมีเป้าหมายให้ประชาชนสามารถผลิตและใช้พลังงานได้ในราคาต่ำกว่าเดิม จากเดิมเฉลี่ยประมาณ 4.90 บาทต่อหน่วย ลดเหลือเพียง 3.10 บาทต่อหน่วย โครงการเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงการลดภาระค่าไฟเท่านั้น แต่ยังสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะ “Prosumer” หรือผู้ผลิต-ผู้บริโภคพลังงาน (producer + consumer) ที่สามารถขายไฟกลับ

เข้าสู่ระบบได้ด้วย การเปลี่ยนสถานะของประชาชนจาก “ผู้รับภาระ” ไปเป็น “ผู้มีอำนาจทางพลังงาน” ถือเป็นการขยับฐานคิดเชิงโครงสร้างอย่างสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มโลกที่พลังงานหมุนเวียนกำลังถูกกระจายอำนาจลงสู่ระดับครัวเรือนและท้องถิ่น

มาตรการที่สอง คือ **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบไฟฟ้าในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)** ด้วยกรอบการลงทุนกว่า 65,000 ล้านบาท เพื่อรองรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และศูนย์ข้อมูล (Data Center) ซึ่งกำลังเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจยุคดิจิทัลที่ต้องการพลังงานไฟฟ้าสะอาดและเสถียรในปริมาณสูง การลงทุนนี้ไม่เพียงช่วยดึงดูดการลงทุนต่างประเทศ แต่ยังสร้างห่วงโซ่อุปทานใหม่ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยี เช่น เซมิคอนดักเตอร์ ดาต้าเซ็นเตอร์ และยานยนต์ไฟฟ้า (EV) ที่ต้องการพลังงานต้นทุนต่ำและมีความมั่นคง การพัฒนาโครงสร้างไฟฟ้าใน EEC จึงเป็นมากกว่าการลงทุน

เชิงกายภาพ หากแต่เป็นการลงทุนเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

มาตรการที่สาม คือ การผลักดันเทคโนโลยีดักจับและกักเก็บคาร์บอน (Carbon Capture and Storage – CCS) เพื่อเดินหน้าสู่เป้าหมาย Net Zero ภายในปี 2050 นับเป็นการวางรากฐานระยะยาวของเศรษฐกิจพลังงานไทยที่ต้องเผชิญแรงกดดันจากทั้งข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) และมาตรการ CBAM ของสหภาพยุโรป โครงการ CCS จึงไม่เพียงตอบโจทย์สิ่งแวดล้อม แต่ยังเป็นการป้องกัน “ภาษีคาร์บอนข้ามพรมแดน” ที่จะกระทบการส่งออกไทยในอนาคต การบูรณาการเทคโนโลยีคาร์บอนเข้ากับภาคพลังงานและอุตสาหกรรมจะช่วยให้ไทยยังคงอยู่ในห่วงโซ่มูลค่าโลกโดยไม่ถูกตัดออกจากตลาดการค้าเสรี

นอกจากนี้ กรม.เศรษฐกิจยังเร่งให้มีการปรับปรุงแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า (PDP) ฉบับใหม่ให้แล้วเสร็จภายใน 4 เดือน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพลังงานสะอาดและการลงทุนโครงสร้าง

พื้นฐานขนาดใหญ่ โดยเน้นความยืดหยุ่นของระบบ (flexible generation) และการเชื่อมโยงพลังงานข้ามพรมแดน (ASEAN Power Grid) ที่จะทำให้ไทยสามารถซื้อขายไฟฟ้าระหว่างประเทศในราคาตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในมุมเศรษฐกิจมหภาค โครงการทั้งสามกลุ่มคาดว่าจะสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกว่าหลายแสนล้านบาท และก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 30,000 ตำแหน่งในระยะเริ่มต้น การลงทุนในโครงสร้างพลังงานหมุนเวียนและระบบโครงข่ายใหม่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน (Energy Efficiency) และลดการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นการลดดุลการค้าพลังงานอย่างมีนัยสำคัญ

ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง นโยบาย “Quick Big Win” ของรัฐบาลใหม่นี้ถือเป็นการปรับจุดยืนของรัฐจาก “ผู้ควบคุมระบบพลังงาน” สู่ “ผู้สร้างระบบพลังงานที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม” ซึ่งเป็นแนวทางที่ตรงข้ามกับโครงสร้างพลังงานเดิมที่รวมศูนย์อยู่ในมือรัฐวิสาหกิจและกลุ่มทุนขนาดใหญ่ หากดำเนินได้จริงจะเป็นการรื้อระบบอำนาจพลังงานแบบบนลงล่าง (Top-Down) ให้กลายเป็นแบบล่างขึ้นบน (Bottom-Up Energy Governance) ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปพลังงานในยุคเศรษฐกิจสีเขียว

นโยบายเหล่านี้ยังช่วยสอดประสานกับเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยใน 3 มิติหลัก คือ (1) มิติความมั่นคงทางพลังงาน (Energy Security) ที่ลดการพึ่งพานำเข้าเชื้อเพลิงฟอสซิล (2) มิติความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) ที่ขับเคลื่อนสู่ Net Zero และ (3) มิติความเป็นธรรมทางสังคม (Energy Justice) ที่ให้ประชาชนได้ประโยชน์โดยตรงจากพลังงานสะอาด

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการยังต้องเผชิญข้อท้าทายสำคัญ ได้แก่ การเข้าถึงสินเชื่อกองครัวเรือนและเกษตรกรในการติดตั้งโซลาร์ การปรับโครงข่ายไฟฟ้าให้รองรับพลังงานกระจายตัว (Distributed Energy) และการเจรจากับกลุ่มทุนพลังงานเดิมที่อาจสูญเสียผลประโยชน์ การสร้างสมดุลระหว่าง “ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ” และ “ความเป็นธรรมทางสังคม” จึงเป็นภารกิจสำคัญของรัฐบาลในช่วงเปลี่ยนผ่านนี้

ในมุมระยะยาว มาตรการเหล่านี้อาจเป็นจุดเปลี่ยนของ “เศรษฐกิจพลังงานไทย” จากระบบรวมศูนย์สู่ระบบเปิดและยืดหยุ่นมากขึ้น หากดำเนินได้จริง ผลลัพธ์จะไม่เพียงลดค่าไฟเฉลี่ยของประชาชน แต่ยังยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก โดยเฉพาะในยุคที่เศรษฐกิจสีเขียวและเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำกำลังกลายเป็นตัวแปรใหม่ของภูมิรัฐศาสตร์โลก

ท้ายที่สุด ปัญหาค่าไฟของไทยไม่ใช่เพียงเรื่องของต้นทุนเชื้อเพลิงหรือภาระงบประมาณ แต่คือการชี้วัดความกล้าของรัฐบาลในการปฏิรูประบบพลังงานอย่างแท้จริง การเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานสะอาดในระดับชุมชนจะสำเร็จได้ต่อเมื่อประชาชนกลายเป็น “เจ้าของพลังงาน” ร่วมกับรัฐ ไม่ใช่เพียงผู้จ่ายบิลในระบบที่ไม่สามารถตรวจสอบได้อีกต่อไป หากรัฐบาลสามารถเดินตามแนวทางนี้ได้จริง นี่จะไม่ใช่ว่าเพียง “Quick Big Win” ระยะสั้น แต่จะเป็น “Strategic Long Win” ชัยชนะเชิงยุทธศาสตร์ของเศรษฐกิจพลังงานไทยที่วางรากฐานให้ประเทศก้าวสู่ความมั่นคงและยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

พ.อ.หญิง นवलสมร จรวงษ์
อจ.กก.วทบ.

แหล่งอ้างอิง

1. สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2567). *แผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า (PDP 2024–2037)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพลังงาน.
2. คณะกรรมการนโยบายรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ. (2568, ตุลาคม 20). *กรมเศรษฐกิจ เคาး 3 มาตรการพลังงาน เตรียมเข้า ครม.สัปดาห์หน้า*. กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com>
3. สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน. (2567). *รายงานโครงสร้างค่าไฟฟ้าและกลไกการปรับค่า Ft ปี 2567*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กกพ.
4. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2566). *รายงานประจำปี 2566: พลังงานมั่นคงเพื่ออนาคต*. กรุงเทพฯ: กฟผ.
5. ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). *รายงานเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจไทย ไตรมาส 3 ปี 2567*. กรุงเทพฯ: ธปท.
6. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2568). *รายงานแนวโน้มเศรษฐกิจไทยและนโยบายการคลังไตรมาส 1 ปีงบประมาณ 2568*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.
7. สำนักงานพลังงานอาเซียน (ACE). (2567). *ASEAN Power Grid: Regional Integration Framework*. จาก <https://aseanenergy.org>
8. United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP). (2023). *Regional Energy Transition Report: ASEAN and the Path to Net Zero*. Bangkok: UNESCAP.